

Vrije mantelzorg voor versterken participatiemaatschappij

VERGUNNINGVRIJ BOUWEN

TEKST WICO ANKERSMIT

De Rijksoverheid zit met een probleem. Dat probleem heeft weinig te maken met onderwerpen die u normaliter in het blad Bouwregels in de praktijk leest. Het probleem is namelijk de onbetaalbaarheid van de zorg in de toekomst. Eén van de oplossingsrichtingen die de rijksoverheid voorstelt is het versterken van de participatiemaatschappij en dan in dit artikel met name de mantelzorg. De bedoeling is hierbij dat zorg wordt verleend buiten zorginstellingen, in, bij of aan eigen woning of op eigen erf. Bij de aankomende wijzigingen vergunningvrij bouwen die per 1 november in werking treden is het onderwerp Mantelzorg dan ook een belangrijk onderwerp.

De komende jaren krijgt Nederland te maken met een toenemende vergrijzing, inwoners die daarbij ook steeds ouder worden en huishoudens die steeds minder gezinsleden tellen. Hierdoor wordt het betaalbaar houden van goede zorg, zowel voor ouderen als andere hulpbehoevenden, in de komende jaren een steeds groter pro-

bleem. Het toverwoord is 'participatie'. In Zuid-Europese culturen is het vanzelfsprekend dat ouderen binnen de familie worden opgevangen, verzorgd, en worden gekoesterd in hun eigen leefomgeving tot hun dood. In onze cultuur doen we als kinderen ons best om voor onze ouders op een bepaalde leeftijd een mooie plek te regelen in een verzorgingstehuis, waar zij

hun laatste levensjaren zo goed als mogelijk worden verzorgd. Maar als er straks meer mensen zorg nodig hebben dan dat er in ons land nog werken om de zorgkosten te kunnen dragen, is het ook een eenvoudige rekenom om te concluderen dat er iets zal moeten veranderen.

Mantelzorg in bijlage II Bor

Om mantelzorg vergunningvrij te regelen is er in Bijlage II van het Besluit Omgevingsrecht onder de Wabo een tweetal nieuwe begripsbeschrijvingen opgenomen: 'Mantelzorg' en 'Huisvesting in verband met mantelzorg'.

Mantelzorg

'Intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond.'

Deze begripsbeschrijving geeft aan dat het bevoegd gezag bij twijfel een verklaring kan vragen. Dit is echter duidelijk bedoeld voor het repressieve toezicht. De activiteit is namelijk vergunningvrij, dus vooraf is een indicatie niet nodig, en het melden dat mantelzorg zal plaatsvinden evenmin. Het enige signaal dat de gemeente in de regel zal ontvangen is dan ook een verhuismutatie of inschrijving in het bevolkingsregister. Verder is duidelijk dat het niet moet gaan om zorg waaraan wordt verdiend, maar zorg op basis van een sociale relatie in een toch wel brede vorm.

Huisvesting in verband met mantelzorg

'Huisvesting in of bij een woning van één huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorg verleent aan of ontvangt van een bewoner van de woning.'

Deze begripsbeschrijving verduidelijkt dat het kan gaan om zorgbehoevenden die bij zorgverlenenden komen wonen, of dat het kan gaan om zorgverlenenden die komen wonen bij een zorgbehoevende. Hier dient wel te worden gezien op het maximaal aantal personen. Als praktijkvoorbeeld kan het voorkomen dat opa en oma bij hun kinderen komen te wonen in een omgebouwde garage achter op het erf. Stel dat oma mantelzorgbehoevend is, maar opa niet: als oma eerder komt te overlijden dan zou opa, indien hij nog geen zorgbehoevende is vanaf dat moment, illegaal kunnen komen te wonen. De gemeente zou dan hiertegen dienen op te treden.

Veel discussie zou kunnen ontstaan of dan een 'mantelzorgwoning' geen huisnum-

mer moet krijgen, een aparte OZB-aanslag, onder de BAG als woning moet worden geregistreerd, et cetera. Hiervoor is een nieuw artikel 1, onderdeel 4 in de regeling opgenomen die verduidelijkt dat huisvesting in verband met mantelzorg wordt aangemerkt als functioneel met het hoofdgebouw verbonden. Het vormt hiermee een gebruiksdeel van de woning, en kan niet als apart hoofdgebouw zijnde een aparte woning worden aangemerkt. Het is dan ook geen mantelzorgwoning, maar blijft een bijbehorend bouwwerk dat tijdelijk mag worden ingericht en gebruikt in verband met het verlenen of ontvangen van mantelzorg.

Eisen aan huisvesting

In de regeling wordt zelf een aantal mogelijkheden geboden voor het realiseren van de huisvesting in verband met mantelzorg. In de regeling zelf is in artikel 2, onderdeel 3 aangegeven dat op een afstand van meer dan vier meter van het hoofdgebouw een bijbehorend bouwwerk dat wordt gebruikt voor mantelzorg ook mag worden gebruikt ten dienste van het hoofdgebruik. Hiermee is er dus voor het mantelzorgen geen onderscheid tussen de zone van binnen de vier meter en buiten de vier meter van het hoofdgebouw. Een gebouw mag dus ten dienste van mantelzorg ook deels binnen- en buiten de zone van vier meter van het hoofdgebouw zijn gesitueerd.

Qua vierkante meters bebouwing is hier begrensd dat de oppervlakte voor mantelzorg niet groter kan zijn, dan het op dit artikel toegestane aantal vierkante meters aan bijbehorend bouwwerk dat normaliter als ondergeschikt aan het hoofdgebouw kan worden gebouwd. Doordat dit in het buitengebied vaak zou betekenen dat er dan geen mogelijkheden meer zijn om mantelzorg te realiseren, omdat in het buitengebied vaak het maximale aantal vierkante meters voor bebouwing op grond van het bestemmingsplan, of in strijd met het bestemmingsplan op basis van artikel 2, onderdeel 3 al is bereikt, is een nieuw artikel 7, onderdeel 2 toegevoegd. Dit nieuwe artikel laat het toe om in het buitengebied nog extra 100 m² aan mantelzorgbebouwing toe te voegen als deze maar in zijn geheel of in delen verplaatsbaar is. Dit biedt dus de mogelijkheid om ten behoeve van mantelzorg op een erf in het buitengebied nog een woonunit neer te zetten of om bijvoorbeeld een stacaravan te plaatsen tot maximaal een oppervlakte van 100 m².

Nieuw onderdeel in artikel 2

Onderdeel 22 geeft vervolgens nog aan dat

ook ieder bestaand bijbehorend bouwwerk voor de huisvesting in verband met mantelzorg in aanmerking komt. Het bouwwerk dient dan uiteraard wel te gaan voldoen aan de voorschriften voor wonen uit het Bouwbesluit. Maar hier geldt dan wel het 'bestaand niveau', en zeker geen nieuwbouweisen. Een bestaande oude schuur kan dus zonder meer vergunningvrij worden omgebouwd met onder andere artikel 2.7 (aanbrengen ramen en deuren) en artikel 3.8 (in pandige wijzigingen die de draagconstructie en de brandcompartimentering niet wijzigen) tot mantelzorg-huisvesting. Als deze gaat voldoen aan de minimale voorschriften voor bestaande bouw, kan het gebouw nog vele jaren dienst doen voor het huisvesten van zorgbehoevenden. En dit alles voor een optimale participatiemaatschappij.

Wico Ankersmit is naast directeur vereniging BWT Nederland, adviseur en docent op het gebied van de Wabo en het vergunningvrij bouwen.